

Darbenin kıvrak kalemleri

12.09.1996 Y. Şafak

12 Eylül Askeri Darbesi'nin üzerinden 16 yıl geçti. Aradan geçen onca yılda, bu darbe üzerinde çok şey tartışıldı. Bunlar arasında ülkenin kaymak tabakası olan aydınların 12 Eylül darbecilerine ilişkin samimiyetsiz tavırları ise fazlaca irdelenmedi. Bu isimlerin birçoğunun yalnızca birkaç yıl sonra nasıl demokrasi havarisi kesilip, 12 Eylül'e nasıl "tu kaka3 dedikleri"ni ise milletçe izlemiştik.

Takvimler 12 Eylül sabahını gösterdiğinde uzunca süredir ülkenin hemen hiçbir sorununa çözüm getiremeyen "sivil irade", bir becayişe uğrayıp, politikacıların elinden askerlerin eline geçiyordu. Orgeneral Kenan Evren'in Başkanlığı'nda kurulan Millî Güvenlik Konseyi, pespeşe bildiri yayınıyor, TBMM'yi feshettiğini, siyasi faaliyetleri askıya aldığı, siyasi

parti liderleri ile yöneticilerini ise gözetim altına aldığı açıklıyordu.

Halk ise; o, her zamanki tavıyla bu yeni yönetimi de öyle kayda değer bir tepkiyle karşılamıyor, sakin bir görünüş sergiliyordu. Elbette, bu durum sosyolojik verilerle de çakışan bir tavır değildi. Çünkü, genellikle geniş yığınlar; köklü tepkileri kendilerinden sergilemezler, mutlak önelerinde "kalası çalışan, eli kalem tutan, okumuş yazmış" birilerini ararlardı. Normal partiler içinde ülkenin aydın tabakası ne yapıp edip, millî iradeye vurulan bu darbeye karşı çıkar, demokrasinin ırzına geçme ameliyesine bir şekilde kat vururdu!

Ancak, daha darbenin ilk gününden itibaren; Türk halkının, bu niyeti hiç zaman karşığını bulamayacağı. Çünkü, Türk aydınının kahir eksaritesi; demokrasiyi, sivil iradeyi, parlamento savunmak bir yana dursun, bunların topunu ortadan kaldıran "Beş General'e mehdü seneler dizmek için bir yalaka-kalık heyeti oluşturmuştu.

Yapı; 12 Eylülü takip eden günlerin basınını bilmeye müsaat olmayanlarla, hafızası biraz zayıf olanların, yazılanından kendisini bir demokrasi aşığı gibi tanıdıkları birçok isim, yazı yazmadaki tüm hünerlerini "Darbe gogyoyculuğu"nda kullanıyorlardı.

AKBAL: "DARBECİLER ATATÜRKÇÜ!"

Mesela, bunların birisi olan, nerede insan hakları ihlali varsa orada biter ve bu ihlali telin eder zannedilen Milliyet Yazarı Oktay Akbal, yememiş içmemiş ve daha darbenin üzerinden yalnızca bir gün geçince kaleme aldığı Cumhuriyet'teki yazısında, darbecilere küçük bir sitemde bulunmak şöyle dursun, darbecilerin nasıl, "Bu darbeyi yapmaya mecbur kaldıklarını" anlatmaya çalışıyordu.

"Atatürk devriminin yandırgan, eriler, Atatürk ilkelerinin sahipleri böyle bir duruma sürgit göz yumamazlardı elbet. Nasil 27 Mayıs 1960'da göz yummadılarsa, daha sonraki yıllarda ikidandan ellerinde tutarları Atatürk devriminin yokuna çağırılarsa bir kez daha aynı kutsal görevi yapacaklardı. Bu kaçınılmaz bir gerçektir, öyle de oldu. Şimdi yeni bir yaprak açılmıştır. Bu yeni yaprağın, Atatürk'ün özlediği devrimci demokrasi çizgisinde ileri aşamalar yaratması beklenir." (13 Eylül 1980)

Yine, bugünlerde köşesinde aslan sosyal demokratlara birleşme ve toparlanma reçeteleri sunup, "demokrasinin sol ayağının aksamasını" kendisine dert edecek kadar demokrasi havarisi kesilen bugünün Sabah, o günlerinse Tercüman Gazetesi yazarı Rauf Tamer, darbecilerin, "Bağımızdan çıktığını" yazıyordu.

"şimdi ne yapacağız? Hiç... Ordu, yabancı bir ülkenin değil, bizim ordumuzdur. Bağımızdan çıkmıştır (...) Demokrasiye, 'Ondan bir daha ayrılmamacasına tekrar kavuşabilmek' için ordu millet el ele! Kol kola! Omuz omuz!" (13 Ağustos 1980)

MUMCU: "DARBE ÇOK DOĞALI"

Üçbuçuk yıl önce bombalı bir saldırı sonucu hayata veda eden, gerek ölümünden önce gerekse ölümünden sonra sol kesim tarafından sürekli olarak "demokrasinin, insan haklarının, fikir hürriyetinin yılmaz savunucusu" olarak gösterilen

Uğur Mumcu da, aslında "demokratik bir travma" olarak algılanması gereken darbeyi, 14 Eylül 1980 tarihli Cumhuriyet Gazetesindeki köşesinde, "Yağmurun yağması kadar doğal bir olay" olarak nitelendiriyordu. Merhum "demokrasi havarisi"nin yazısında, darbeci generallere en ufak bir tırz bile yoktu! Üstelik Mumcu, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin geleneğinde sürekli ve kalıcı bir askerî yönetim anlayışının olmadığını belirterek, "Bu tutum, değerli çok sonra anlaşılacak bir büyük güvencedir" diyordu.

Milliyet Gazetesi ise, birçok köşe yazarının, köşelerinden yeni yönetime "militarist yalalaklık" yapmasını yeterli görmemiş olacak ki, kendisini tömden başlayan ifadelerle bir Başyazı kaleme alıyor ve "Ülkesini seven herkese yeni yönetimin hedeflerine başan ile ulaşmasına yardımcı olmak düşüyor" sabırlarını birinci sayfadan yayınlıyordu.

O günlerde "muhafazakar kesim"ın sesi olan Tercüman Gazetes'i'nin Başyazarı ile Milliyet'ten bir gömlek daha üstleydi. Çünkü Başyazar'ın başlığı "Allah yardımcılar olsun"du. Başlıkta darbecilere Allah'tan yardım dilemekle yetinilmemiş, yazının devamında, 12 Eylül Darbes'i'nin "En çağdaş rejim olan demokrasinin çökertilmesi gibi yorumlanmaması" istenmişti.

Cumhuriyet Gazetes'i'nde Politika ve Ötesi isimli köşede yazan Mehmed Kemal de, "Generallere zorluk çıkartılmamasını" istiyordu:

"12 Eylül, bir gerçektir. Ülkenin yazgısı Millî Güvenlik Konseyi'nin elindedir. Hiç kimsede bu gerçeği yadsıyamaz. Böyle olunca, bu gerçeğin içinde yazacağız. 12 Eylül rejimi, Atatürkçüdür. Yeni yönetimin işi başından aşkındır. Yönetime güçlük çıkartmaya kimsenin hakkı yoktur. Yeni yönetim işbaşına gelmiştir ve onun bunun değil kendi yönetimi olmalıdır. MGK, yoluna devam ederse, çağdaş bir toplum olma özlemine kapı açılır." (19 Eylül 1980)

Yine aynı gazetede köşe yazarlığı yapan Müşerref Hekimoğlu ise darbenin lideri Kenan Evren'in "Ne kadar demokratik olduğunu" anlattıktan sonra, "Evren'in demokrasi severliğine her zaman güven duydum. 'Kolay gelsin' diyerek bitirmek istiyorum bu yazımı. Millî Güvenlik Konseyi'ne herkes destek ve yardımcı olmalı" diyordu.

İğnçtir, her zaman kendisini demokrasinin havarisi olarak göstermiş olan Cumhuriyet Gazetes'i'nin hemen her "fırma isim yazarın", aralarında söz birliği etmişcesine, darbenin ne kadar "doğal" olduğunu okurlarına anlatmaya çalışıyorlardı. İhan Selçuk, "Geçmişin çürümüşlüğü, geleceğin zorluğu" başlıklı makalesinde, "Eski rejimin" diyordu. "Suyu öylesine ısıtmış ki, 12 Eylül'le olmasa bile bir başka günde kaynaması doğaldı."

CUMHURİYET, TERCÜMANI "SAĞLIYOR"!

Bu arada, iğnç bir gelişme oluyor ve herkesin beklediğinin aksine ilk günlerdeki "şak şakçı" yayını bir şekilde kesmesi ümit edilen Cumhuriyet, bu, "darbe yalalaklığını" kesmek bir yana, ilk günlerdeki yumuşak tavını değiştirerek MGK'nın yasaklarına aykırı yayınlara yönelen (Özellikle Nazik İncak'ın yazılarıyla) Tercüman'ı, kendileri gibi yasaklara uymaya çağırıyordu. Hem de bu çağrıyı kim yapıyordu biliyor musu-

nuz? Büyük demokrat Uğur Mumcu! Mumcu, "Sağ basındaki arkadaşlarımıza burada bir ricada bulunalım" diyor ve ricasını dile getiriyordu:

"Siz böyle yaparsanız, kimsenin hizmet etmiş olmazsınız. Tersine, savunduğunuz insanlara zarar verirsiniz. Ayrıca, basında sanki bir ayrıcalık varmış gibi izlenim yaratmış olursunuz. Buna hakkınız var mı? Yok, öyleyse!"

